

**A vonatkozó főigazgatói utasításból összegyűjtött,
A KÖNYVTÁR GYŰJTŐKÖRÉVEL
kapcsolatos munkafolyamatok**

A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár (rövidítve KSH Könyvtár, a továbbiakban: Könyvtár), az alapítása óta érvényes gyűjtési elvek eredményeképpen, olyan állománnyal rendelkezik, hogy arra és a kialakított szolgáltatásokra építve – összhangban a statisztikáról szóló 1993. évi XLV. törvénnyel – a statisztika országos tudományos szakkönyvtára. Szakkönyvtári szinten és mélységben gyűjti és tárja fel a társadalomtudomány fontosabb dokumentumait, figyelembe véve a köteles példányok elosztását szabályozó 60/1998. (III. 27.) Korm. rendeletet, amely a szakkönyvtári gyűjtőkör kiegészítését írja elő, és egyben lehetővé teszi a közművelődési funkciók ellátását is.

I. Gyűjtőkör

A Könyvtár gyűjtőtevékenysége a nyomdatermékek legkülönbözőbb fajtáira kiterjed (könyvek, időszaki kiadványok, folyóiratok, térképek), továbbá kiterjed a szövegek nem nyomdai jellegű rögzítésére is (kézirat, CD-ROM, DVD, floppy, Blue Ray, videokazetta).

A fenti dokumentumokat a Könyvtár eredeti példányokban gyűjti.

A gyűjtőköri szabályzat (beszerzési forrástól függetlenül) minden kiadványfajtára vonatkozik.

1. A Könyvtár gyűjtőköre tudományterületek szerint:

Főgyűjtőkör

Statisztika

A magyar publikációkból a szakirodalmi könyveket és folyóiratokat teljességgel gyűjti, beleértve az egyetemi, főiskolai tankönyveket, jegyzeteket, különlenyomatokat, utánnnyomásokat, valamint a magyar statisztika történetére vonatkozó archív forrásokat, kéziratokat. Állományát rendszeresen kiegészíti a régebben megjelent kiadványokkal.

Gyűjti:

- a központi állami statisztika (Magyarországon a KSH, külföldön az adatgyűjtésre és az adatközlésre hivatott szerv)
  - adattárait, évkönyveit, sorozatait, cenzusait,
  - fogalmi meghatározásait,
  - nomenklatúráit;
- az igazgatási szervek: minisztériumok, országos hatáskörű szervek, területi igazgatási szervek adatközléseit;
- egyéb társadalmi szervek, szövetkezetek, vállalatok adatközléseit, a biztosítási statisztikát, magán-statisztikát válogatva.

A szorosan vett statisztikán kívül gyűjti mindazon dokumentumokat, amelyek a statisztika

- elméletét,
- módszertanát,
- történetét

foglalják össze.

A külföldi hivatalos statisztikai kiadványokat válogatva gyűjti az alábbiak szerint:

- nemzetközi szervezetek, európai államok összefoglaló statisztikai kiadványait (általános és szakstatisztikai évkönyveit), folyóiratait, sorozatait, cenzusait, történeti statisztikai műveit; valamint a teljesség igényével gyűjti a monográfiákat, elemzéseket, amelyek az általános gazdasági-társadalmi tájékozódás és nemzetközi összehasonlítás elvégzésére alkalmasak.

A teljesség igénye nélkül, válogatva gyűjti:

- az előző pontba nem tartozó országok összefoglaló kiadványait, folyóiratait, sorozatait, cenzusainak összefoglaló köteteit, valamint a tájékozódáshoz szükséges elemző műveket;
- a nemzetközi jellegű nem hivatalos szervek, intézmények, testületek, cégek összefoglaló statisztikai kiadványait, különösen akkor, ha azok kiegészítik vagy részletezik a hivatalos statisztikai adatközléseket;
- a fontosabb nemzetközi és nemzeti statisztikai tudományos konferenciák, tanácskozások publikációit, a fontosabb tudományos intézetek, statisztikai tanszékek módszertani jellegű vagy elemző publikációit, a statisztika elméletére, az adatgyűjtés és -feldolgozás technikájára, a hivatalos statisztika szervezetére, nemzetközi statisztikai szervezetek tevékenységére vonatkozó műveket.

Demográfia

A magyar anyagot teljességgel, a külföldit válogatva gyűjti:

- népességtudomány, népességstatisztika: általános népesedéelmélet, népmozgalom (születés, halálozás, házasság stb.), a népesség testi állapotának statisztikája, a népesség növekedése és csökkenése, megoszlása és összetétele, népsűrűség, történeti demográfia,
- a demográfia története.

MellékgyűjtőkörTársadalomtudományok

Közgazdaság-tudomány

A magyar szakirodalmat teljességgel, a külföldit válogatva gyűjti:

- A közgazdaságtan alapfogalmai, tárgya, módszere (makroökonómia), gazdasági jelenségek és törvények, gazdaságosság, hasznosság, gazdasági mozgás (beruházás, újratermelés), gazdasági fejlődés, növekedés, nemzeti vagyon, népgazdasági mérleg (nemzetgazdasági elszámolás), nemzeti jövedelem, életszínvonal. Foglalkoztatottság, munkaerőmozgás, mobilitás (gazdasági ágak között, migráció), életmód. Államháztartás (állami költségvetés), adózás (adórendszerek), gazdasági helyzet, gazdaságpolitika, gazdaságirányítás, gazdasági tervezés, tervek, szolgáltatások, árak (árpolitika).
- Nemzetközi gazdasági együttműködés (szupranacionális, multinacionális gazdaságpolitika), gazdaságtörténet, részvény, részvénytőzsdék.

Szociológia, szociográfia

A társadalmi kérdések irodalmát általában, a szociográfia témakörébe tartozó műveket válogatva, magyar és idegen nyelven gyűjti. Az általános szociológiából az összefoglaló műveket, az ágazati szociológiákból a társadalom szerkezetére, fejlődésére, a társadalom rétegződésére, mobilitására, az életmódra, szabadidő-felhasználásra stb. vonatkozó műveket, az ezekhez kapcsolódó vizsgálati módszereket, valamint a társadalomtudomány módszereit tartalmazó műveket gyűjti.

Politika

A magyar szakirodalmat válogatva gyűjti, a külföldi irodalomból csak az összefoglaló művek beszerzésére törekszik. (Közvélemény, szervezeti formák, nemzeti kisebbségek, társadalmi csoportok, nőkérdés, választások, vándorlás, menekültügy.)

Jog

Az ide tartozó műveket csak magyar nyelven, válogatva gyűjti; beszerzi az Európai Unió fontosabb jogszabályait is:

- az államhatalom társadalmi alapjai;
- az állami szervek és funkcióik;
- végrehajtó hatalom;
- kriminológia (bűnözés okai);
- büntetés-végrehajtás (intézetek, rendszerek);
- polgári jog, magánjog (kereskedelmi, gazdasági jog).

Közigazgatás, államigazgatás, szociális gondoskodás

Az ide tartozó irodalmat magyar és idegen nyelven, válogatva gyűjti:

- intézmények, szolgálat;
- gazdasági igazgatás;
- privatizáció, privatizációs technikák;

- a szociális gondoskodás alapelvei és elmélete;
- a szociális gondoskodás szervezése, dolgozói;
- szociális segélyezés;
- a szociális gondoskodás szervezeti és strukturális alapjai, területi intézményei;
- szociális gondoskodást igénylő társadalmi problémák (kiváltó okok, gondozás fajtái);
- munkanélküliség, deviáns magatartások;
- biztosításügy (társadalombiztosítás és egyéb biztosítás);
- a nevelés és oktatás gazdasági vonatkozásai;
- az iskolarendszer, iskolaügy költségvetései (beruházás, munkaerő, átképzés stb.).

Földrajz

Elsősorban a gazdaságföldrajz (iparföldrajz, települések, infrastruktúra, területrendezés, városépítés, honismeret stb.) témakörben gyűjt válogatva, magyar és idegen nyelven. A térképek, atlaszok magyar kiadásait gyűjti.

Történettudomány, életrajz, családtörténet

A magyar nyelvű anyagot válogatva gyűjti, elsősorban a gazdaság, a statisztika, a demográfia és a szociológia történelmi vonatkozásait. A magyarok lakta területekre vonatkozóan minden jelentős művet igyekszik beszerezni. A biográfia köréből a családtörténetet, a születési, keresztelési, házassági és halálozási lajstromokat gyűjti.

Természettudományok

Az alábbi válogatásban gyűjti a Könyvtár mind a magyar, mind a külföldi irodalmat: az általános természettudományi művek közül a gazdasági vonatkozásúakat.

Környezetvédelem, ökológia

- a természet tanulmányozása és megóvása;
- természetvédelem (környezet, növény- és állatvilág);
- természetvédelmi területek fenntartása, igazgatása;
- a természet veszélyeztetettsége, egyensúlya, károsodása, pusztítása, pusztulása;
- az élettelen és élővilág védelme (költségei).

Fizika

- mértékügy, mértékrendszerek.

Matematika

Elsősorban a társadalomtudományokkal összefüggő anyagokat tartalmazó kiadványokat gyűjti válogatva.

- analízis (függvénytan, differenciálszámítás, variációszámítás, kombinatorika, gráfelmélet, topológia);
- valószínűségelmélet és matematikai statisztika;

- sztochasztikus folyamatok, szóródás, középérték, tesztek, próbák, statisztikai adatok kezelése (adatgyűjtés és tervezés, mintán alapuló vizsgálatok, módszerek, kérdőívek, hibák, adatok megőrzése, adatbankok);
- operációkutatás, döntéselmélet, játékelmélet;
- közgazdasági-matematikai modellek elmélete: ökonometria, ágazati modellek.

Számítástechnika

- számítógép-programozás: nyelvek, rendszerek, ellenőrzés;
- számítástechnika alkalmazása.

Földtudományok

- meteorológia (adatok);
- ásványok, ércek telepeinek, ásványvizek forrásainak gazdasági vonatkozásai (hasznosság, beruházás, eredményesség stb.);
- vízügy (vízmű, erőmű, vízmagasság stb.).

Alkalmazott tudományok

Az alkalmazott tudományok területéről mind a magyar, mind a külföldi irodalomból elsősorban a gazdasági vonatkozású műveket gyűjti a Könyvtár.

Orvostudomány, közegészségügyi technika

- közegészségügy (foglalkoztatottság, honoráriumok, járványok, halálokok, levegő, víz, talaj higiéniájának gazdasági vonatkozásai);
- közegészségügyi technika (gazdasági vonatkozásai);
- vízellátás, csatornázás, szennyvíztisztítás;
- település-egészségügy: hulladék elszállítása, kocszosítás, elhelyezés stb.;
- ártalmak elleni műszaki védelem;
- lakáshigiénié.

Ipar, energiagazdálkodás

- különböző iparágak gazdasági vonatkozásai;
- könyvnyomtatás, könyvkiadás;
- energiagazdálkodás.

Kereskedelem, közlekedés, posta

- kereskedelem, szolgáltatások;
- közlekedési útvonalak;
- díjszabás;
- híradásügy.

Mezőgazdaság, erdőgazdaság, állattenyésztés, vadászat, halászat

- erdőgazdaság, erdészeti politika, erdészeti termékek;

- mezőgazdasági üzem létesítése, földbirtoknagyság, gazdálkodási rendszerek;
- termelés, pénzügy, gazdasági becslések;
- növényvédelem.

Szervezéstudomány, ügyvitelszervezés, üzemvezetés

- a szervezés elmélete és gyakorlata;
- menedzsment;
- rendszerelmélet, prognosztika;
- irodai munka;
- számvitel;
- vállalati formák, pénzügyek;
- gyártástervezés és -elemzés;
- reklám, hirdetés, tömegkommunikáció;
- piackutatás, közvélemény-kutatás, közvélemény-alakítás.

Általános ismeretek

A kiadványokat magyar nyelven válogatva gyűjti, idegen nyelven az összefoglaló műveket szerzi be.

Tudomány és ismeretek általában

- általános lexikonok, enciklopédiák stb.;
- a tudományos és a szellemi élettel általában foglalkozó, valamint a tudományszervezéssel kapcsolatos irodalom.

Filozófia

- a filozófiatörténet jelentős személyiségeinek, a filozófia kiemelkedő gondolkodóinak művei és a róluk szóló alapvető irodalom;
- a történeti összefoglalásokat és irányzatokat tartalmazó művek.

Informatika, könyvtárügy

- az informatika általános elmélete;
- elméleti és gyakorlati könyvtárügyi dokumentumok.

Szabványok

- éves szabványjegyzékek.

Kiegészítő gyűjtőkör

A közművelődési feladatok ellátásának gyűjtési szempontjai

A korábbi hagyományokra alapozva, valamint az olvasói igények mind teljesebb kielégítése érdekében a szakkönyvtári gyűjtőkörön túlmenően indokolt egyéb tudományterületek jelentős

kiadványainak a beszerzése is. Közművelődési szempontokat figyelembe véve a Könyvtár az alábbi tudományterületek jelentősebb kiadványait szerzi be, válogatva:

- művészetek, szórakozás, sport;
- néprajz;
- szépirodalom (a magyar és a világirodalom klasszikusai), irodalomesztétika, irodalomtörténet;
- vallás- és egyháztörténet;
- szótárak, lexikonok, nyelvkönyvek, valamint az általános tájékozottsághoz szükséges irodalom.

II. A dokumentumok példányszáma

A Könyvtár a fő- és mellékgyűjtőkörébe tartozó dokumentumok területén többpéldányos gyűjtést folytat:

1. 5 példányt gyűjt a KSH kiadványaiból,
2. szükség szerinti példányszámban gyűjti:
  - a muzeális értékű magyar vagy magyar vonatkozású kiadványokat;
  - a gyakran használt magyar szakirodalmat;
  - a közvetlen munkaeszközül szolgáló segédleteket;
  - a fontos kézikönyvtári műveket.

A felsoroltaktól eltérő példányszám-meghatározásokat az egyes állománytestekre vonatkozó kezelési szabályzatok tartalmazzák.

III. A gyűjtendő dokumentumok kiválasztása

A gyűjtendő (beszerzendő) dokumentumok kiválasztása és a beszerzés feletti döntés a Könyvtár főigazgatója által megadott beszerzési kereteken belül:

1. 100 000 Ft feletti értékű könyveknél a szerzeményezési bizottság javaslata alapján a főigazgató;
2. 100 000 Ft alatti értékű könyveknél a szerzeményezési bizottság javaslata alapján a Gyűjteményszervezési Főosztály vezetője;
3. külföldi folyóiratoknál a szerzeményezési bizottság javaslata alapján a főigazgató;
4. magyar folyóiratoknál a szerzeményezési bizottság javaslata alapján a Gyűjteményszervezési Főosztály vezetője

hatáskörébe tartozik.

IV. A gyűjtés módjai

A Könyvtár gyarapodásának módjai:

1. Köteles példányként kapja a kötelezpéldány-kezelési szabályzatban felsorolt tudományterületek dokumentumait.
2. Vétel útján beszerzi a gyűjtőkörébe tartozó műveket. Magánszemélyektől megvásárolt dokumentumokkal is gyarapíthatja állományát.
3. Kiadványcsere útján szerzi be elsősorban a statisztikai szakirodalmat, másodsorban a gyűjtőkörébe tartozó egyéb műveket.
4. Magánszemélyek és intézmények által felajánlott ajándékokból is gyarapítja állományát, beleértve saját kiadványait is. A Könyvtár az állománya számára felesleges ajándékokat visszautasíthatja.

V. A gyűjtés információforrásai

Az állománygyarapítás rendszeresen alkalmazott forrásai:

1. Könyvtári nyilvántartások: desiderata-nyilvántartás, könyvtári katalógusok, olvasói javaslatok.
2. Gyarapítási tanácsadók, kiadói tervek, katalógusok, bibliográfiák, fölőspéldány-jegyzékek, recenziók, referáló lapok.
3. Dokumentumok alapján történő szerzeményezés:
  - a kiadók megtekintésre küldött könyvanyaga,
  - köteles példányok válogató sora.

VI. A gyűjtés nyelvi határai

A Könyvtár az idegen nyelvű kiadványok közül:

1. a hivatalos statisztikai dokumentumokat bármilyen,
2. az egyéb szakirodalmat elsősorban
  - angol,
  - német,
  - orosz,
  - francia,
  - spanyol

nyelven gyűjti.

VII. A beszerzett dokumentumok megőrzési szabályai

A dokumentumok állományba vétele az MSZ 3448:1978 A könyvtári állomány nyilvántartása című szabvány alapján történik.

A dokumentumok állományba vétele az OLIB integrált könyvtári rendszerben történik egyedi nyilvántartás alapján, könyvtári egységenként. Minden dokumentum egyedi leltári számot (vonalkódot) és raktári jelzetet kap.

Minden, könyvtári állományba kerülő dokumentumot határozatlan ideig megőrzünk.

VIII. Az állományból történő törlés szakmai szempontjai

A könyvtár állomány-nyilvántartásából dokumentumokat apasztani az alábbi okok alapján lehet:

1. Selejtezés

- 1.1. tervszerű állományapasztás: a tartalmi szempontból alkalmatlanná vált dokumentumok és a használatcsökkenés miatt feleslegessé vált példányszámok kivonása;
- 1.2. természetes elhasználódás: a dokumentum rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná válása.

2. Egyéb okok

- 2.1. törlés elháríthatatlan esemény (vis maior) miatt: elemi csapás éri a könyvtári állományt;
- 2.2. kölcsönvevőnél elveszett dokumentum;
- 2.3. leltározáskor kimutatott hiány.